

<<Կրթություն արանց սահմանի>> ՀԿ

Հետազոտական աշխատանք

Մ. Նալբանդյանի անվան հ. 33 հիմնական դպրոց

ԹԵՄԱՆ՝ Գործնական աշխատանքների կազմակերպումը
մայրենիի դասերին

Դասավար՝ Կարինե Մկրտչյան

Ղեկավար՝ Վերոնիկա Բաբաջանյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

*Ներածություն

*Տարրական դասարաններում <<Մայրենի>> առարկայից կազմակերպվող գործնական աշխատանքների բովանդակությունն ու մեթոդները

*Գործնական աշխատանքները առաջին դասարանում

*Գործնական աշխատանքները 2-4 –րդ դասարաններում

*Գործնական աշխատանքների կազմակերպման փուլերը

*Գործնական աշխատանքների կատարման քայլաշարը

*Եզրակացություն

*Օգտագործված գրականության ցանկ

<<Ասա՛ ինձ, և ես կմոռանամ, ցույց տուր, և ես կհիշեմ ,մասնակից դարձրու , և ես կսովորեմ>>

Տարրական կրթության ծրագիրը նպատակաուղղվում է կրթության բովանդակության սահմանման մեջ զգալի նշանակություն ունեցող ինքնուրույն գործունեության կարողությունների և հմտությունների ձևավորմանը:

Մայրենի լեզվի դասավանդումը յուրահատուկ բնույթ ունի հատկապես տարրական դպրոցում :Հայերենի դասընթացը ոչ միայն բուն լեզվական, այլև ճանաչողական արժեք ունեցող գիտելիքների հաղորդման հիմնական միջոց է: Հետևաբար՝ ընթերցանության նյութերը սովորողների լեզվաքերականական գիտելիքների ու լեզվագործածության կարողությունների , լեզվական ու գրական ճաշակի զարգացման հետ միասին պետք է ապահովեն նաև բնության, մարդու և հասարակական կյանքի մասին տվյալ տարիքին ու կրթական մակարդակին համապատասխան գործնական ու մատչելի գիտելիքների ձեռքբերում :

Չափորոշչային պահանջներից բխող հետևությունն այն է ,որ այսօր անհրաժեշտություն է առաջանում որոնելու կրթական գործընթացի կազմակերպման համապատասխան միջոցներ և ձևեր ,որոնց օգնությամբ կարելի կլինի իրագործել աշակերտների ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքները:

Գործնական անվանենք սովորողների կողմից կատարվող այն աշխատանքները,որոնք վերաբերում են նրանց ձեռք բերած գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների գործնական կիրառություններին:

Գործնական աշխատանքների ընթացքում պետք է իրականացվեն այնպիսի գործողություններ, ինչպիսիք են գիտելիքների որոնումը, դրանց իմաստավորումը , ամրապնդումը ,կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը և զարգացումը ,գիտելիքների ընդհանրացումը և համակարգումը:

**ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ <<ՄԱՅՐԵՆԻ>> ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎՈՂ ԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ**

*Մարդուն անընդհատ սովորեցնելով յուրացնել
պատրաստի գիտելիքներ՝ հնարավոր է բթացնել նրա
ստեղծագործական ընդունակությունները ,մոռացնել տալ
ինքնուրույն մտածելը:*

ԴԻՍՏԵՆՎԵԳ

Հանրակրթության դերը մեծ մասամբ պայմանավորված է նրա գործնական - կիրառական նշանակությամբ: Ժամանակակից պայմաններում ուսուցման կարևոր նպատակներից է աշակերտին սովորեցնել ձեռք բերած գիտելիքներն ու կարողությունները կիրառել կյանքում հանդիպող տարբեր գործնական խնդիրներ լուծելիս:

Գործնական աշխատանքների հիմնական նպատակներն ու խնդիրներն են.

*ձևավորել և զարգացնել սոցիալական հմտություններ

*մատուցել կիրառման համար անհրաժեշտ տեսական և գործնական նյութ

*նպաստել անհատի ինքնադրսևորմանը , կենսագործունեությանը և կրթության շարունակության ապահովմանն ուղղված հմտությունների զարգացմանը:

Գործնական աշխատանքների ընթացքում պետք է իրականացվեն այնպիսի գործողություններ , ինչպիսիք են գիտելիքների որոնումը , դրանց իմաստավորումը , ամրապնդումը , կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը և զարգացումը , գիտելիքների ընդհանրացումը և համակարգումը:Որպես մանկավարժական երևույթ՝ գործնական աշխատանքը մի կողմից ուսումնական առաջադրանք է , այսինքն՝ այն, ինչ պետք է անի աշակերտը, մյուս կողմից՝ առաջադրանքի կատարման ընթացքում համապատասխան գործունեության՝ հիշողության , մտածողության ստեղծագործական երևակայության դրսևորման ձև , որն արդյունքում աշակերտին տալիս է միանգամայն նոր , նախկինում նրան անծանոթ գիտելիքներ , կամ էլ արդեն ունեցած գիտելիքների խորացում:

Սովորողներին ներկայացվող չափորոշչային և ծրագրային պահանջների համաձայն՝ մայրենիից նախատեսվում են տարբեր բնույթի ու տիպի գործնական աշխատանքներ.

*պատմության գծապատկերի կազմում՝ նախադասությունների համար գունային բաժանումներով

*բառերի , վանկերի կազմության գծապատկերներ

*դասանյութի մասերին համապատասխան բովանդակային կառուցվածքի գծակարգ

*տեքստի սխալների ուղղում , խառնված հերթականության շտկում

*գործնական գրություններ , նամակ , հասցե , հայտարարություն

*գովազդային վահանակ , դասարանական թերթ ստեղծելու և ձևավորելու աշխատանքներ

*տեքստի նկարագարում

*հեքիաթների հորինում , ինքնաշեն գրքերի նկարագարում :

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՆ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍԱՐԱՆՈՒՄ

Դպրոցական ուսումնառության հենց առաջին օրերից սկսած՝ կարևոր է , որ երեխան դառնա ուսումնական գործընթացի ակտիվ մասնակիցը: Որպես կանոն՝ ուսման նկատմամբ անտարբեր երեխաները սովորում են շատ ավելի վատ , քան կարող են , և հակառակը , հետաքրքրասեր , հարցասեր երեխաները սովորում են շատ ավելի հեշտ և արագորեն են յուրացնում գիտելիքները:

Սա է պատճառը , որ երեխային գործնական աշխատանք կատարելուն նախապատրաստելը , նրան համապատասխան կարողություններ և հմտություններ ուսուցանելը առաջին դասարանում դասավանդող ուսուցչի կարևորագույն խնդիրն է: Ուսուցչի աշխատանքը պետք է նպատակաուղղված լինի սովորողների գործնական կարողությունների զարգացմանը՝ որպես ճանաչողական հետաքրքրության զարգացման և ուսումնական գործունեության նկատմամբ դրդապատճառների ստեղծման միջոց:

Այդ նպատակաուղղված աշխատանքի ընթացքում լուծվում են հետևյալ խնդիրները.

*ճանաչողական գործընթացների զարգացում (երևակայություն, ընկալում, հիշողություն), մտածական գործընթացների զարգացում (համեմատում , վերլուծություն

և գլխավորի առանձնացում , նյութի ամփոփում և համակարգում , հակասությունները տեսնելու կարողություն)

*հետազոտական կարողությունների ձևավորում և զարգացում .տեսնել անսովորը , ձևակերպել խնդիրը , ապացուցել գաղափարը , ձևավորել հետազոտական աշխատանքի արդյունքները

*ինքնակրթության կարողությունների ձևավորում , այսինքն՝ ակտիվ ճանաչողական գործունեության հնարների ձևավորում

*սովորողների գրավոր և բանավոր խոսքի զարգացում

*համագործակցային և հաղորդակցական կարողությունների զարգացում:

Առաջին դասարանը գործնական կարողությունների զարգացման առաջին փուլն է: Գործնական աշխատանքն այս դասարանում կրում է սուկ ուսուցանող բնույթ: Այս փուլում աշխատանքը հիմնականում նպատակաուղղված է երևակայության , ստեղծագործական մտածողության, դիտարկման , հարցեր տալու կարողությունների զարգացմանը, որն էլ իր հերթին նպաստում է գործնական կարողությունների զարգացմանը: Հնարավոր չէ ձևավորել գործնական կարողություններ առանց երեխաների երևակայության և ստեղծագործական մտածողության զարգացման , որովհետև երևակայությունը կերպարի կամ գաղափարի ձևով նորի ստեղծման հոգեկան գործընթաց է: Հատկապես այդ գործընթացն է մարդուն դուրս բերում իրականության սահմաններից և հնարավորություն է ընձեռում կողմնորոշվելու տարբեր իրավիճակներում՝ կանխատեսելու արդյունքները:

Ներկայացնենք որոշ վարժություններ, որոնք նպաստում են երևակայության և ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանը:

Վարժությունների մի խումբ նպաստում է սեփական կարծիքը փոխելու, իրերն ու երևույթները տարբեր տեսանկյուններից դիտարկելու կարողությունների զարգացմանը, ինչն էլ, իր հերթին, գործնական աշխատանքն արդյունավետ կատարելու հնարավորություն է ընձեռում: Կարելի է հանձնարարել հետևյալ առաջադրանքներով վարժությունները.

- շարունակի՛ր անավարտ պատմվածքը, հեքիաթը,
- հորինի՛ր պատմվածք որևէ հերոսի անունից (պատկերացրե՛ք, որ դուք մի որոշ ժամանակով դարձել եք այն ծառը, որի փշակում ձագեր է ունեցել «Չարի վերջը» բալլադի կկուն),
- նկարագրի՛ր քո երևակայական կյանքի մեկ օրը կամ օգտագործելով հետևյալ վերջաբանը՝ «և նապաստակը մուշ-մուշ քնեց արջի թաթերի մեջ», հորինի՛ր պատմվածք,
- որոշի՛ր, թե որքան գործողություններ կարելի է կատարել որևէ առարկայի հետ, օրինակ՝ աղյուսի, թերթի, կավիճի մի կտորի (գտի՛ր որքան հնարավոր է շատ ոչ ստանդարտ, բայց միևնույն ժամանակ իրագործելի տարբերակներ),
- որևէ առարկայի համար անվանի՛ր որքան հնարավոր է շատ հատկանիշներ (օրինակ՝ ինքնաթիռի, գրքի և այլն) և այլն,
- եկե՛ք միասին մտածենք, թե ինչու ամռանը սարերի վրայի ձյունը չի հալվում,
- ինչո՞ւ են երեխաները սիրում խաղալ համակարգչային խաղեր և այլն:

Կատարելով ենթադրություններ՝ երեխաները պետք է սովորաբար իրենց խոսքում կիրառեն հետևյալ բառերը. *ենթադրենք, ասենք թե, հնարավոր է, կարող է լինել* և այլն: Կարևոր կարողություն է նաև հարցեր առաջ քաշելու կարողությունը: Չե՞ որ յուրաքանչյուր ճանաչողական գործընթաց սկսվում է հարցադրումներից: Այդ նպատակով տրվում են մարդկանց, կենդանիների պատկերներով նկարներ, և երեխաներին առաջարկվում է պատասխանել տրված հարցերին: Կամ տրվում է առաջադրանք.

- Ի՞նչ հարցեր կօգնեն քեզ նոր տեղեկություններ իմանալու տրված առարկայի մասին:

Այս գործնական վարժությունները կատարելիս պահանջվում է տարբեր վարկածների առաջքաշման նպատակով մտածողության ճկունություն և յուրօրինակություն, ինչպես նաև այնպիսի անձնային որակներ, ինչպիսիք են սկզբունքայնությունը, ազատ ինքնարտահայտումը և այլն:

Գործնական վարժությունները ճանաչողական-հետազոտական և ստեղծագործական գործընթացների սկիզբն են: Գործնական առաջադրանքներն իրենց մեջ ներառում են ճանաչողական գործընթացներ՝ սկսելով ընկալման ,մտապահման, իմաստավորման գործողություններից և ավարտելով տրամաբանական ու ստեղծագործական գործընթացներով:

Առաջին դասարանից սովորողներին անհրաժեշտ է վարժեցնել հետազոտական գործունեության հետևյալ ձևերին՝

*մտածել ինքնուրույն

*հարցնել մեկ ուրիշից

*կարդալ գրքերում

*դիտել հեռուստացույց

*տեղեկություն ստանալ համացանցից

*դիտարկումներ կատարել

*փորձեր անցկացնել

*հարցնել համապատասխան մասնագետներից:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ 2-4 –ՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ

2-րդ դասարանից սկսած՝ կարելի է առաջադրել գործնական աշխատանքներ , որոնք կառուցված կլինեն մի շարք գործնական առաջադրանքներից:Գործնական աշխատանքը ենթադրում է այնպիսի աշխատանք ,որի կատարման ընթացքում աշակերտը հայտնվում է իր համար ոչ սովորական իրավիճակում ,որտեղ անհրաժեշտ է հնարամտություն , ստեղծագործական մոտեցում , որպեսզի լուծի իր առջև դրված խնդիրը:Գործնական աշխատանքում պետք է ընդգրկված լինեն

այնպիսի առաջադրանքներ, որոնք հնարավոր չէ կատարել
առանց ուսումնական նյութի լավ իմացության: *Գործնական աշխատանքը
ուսումնական գործընթացում յուրացված գիտելիքների, կարողությունների և
հմտությունների կիրառումն է:*

Գործնական աշխատանքը ենթադրում է նախաձեռնություն ցուցաբերելու
ցանկություն, կարողություն և հնարամտություն , ոչ ստանդարտ մտածողություն,
ստեղծագործական մտածողություն , ինքնուրույն որոշում կայացնելու , անհրաժեշտ
տեղեկատվություն որոնելու պատրաստակամություն:

2-4-րդ դասարաններում գործնական աշխատանքները նպաստում են ոչ միայն
յուրացված գիտելիքների գործնական կիրառման կարողությունների զարգացմանը ,
այլև դպրոցականների այնպիսի մտածողական գործընթացների զարգացմանը,
ինչպիսիք են՝

*դասակարգումը

*ամփոփումը

*տարբեր հնարավոր որոշումների ընտրությունը

*իր աշխատանքի գործողությունների ծրագրի կազմումը

*միևնույն իրը կամ երևույթը տարբեր տեսանկյուններից դիտարկումը

*տարբեր իրերի կամ երևույթների համեմատումը

*ինքնաստուգումը

Գործնական աշխատանքների արդյունավետ իրականացումը կախված է
մտածողության այս գործընթացների ճշգրիտ կազմակերպումից: Գործնական
աշխատանքների կատարման ընթացքում անհրաժեշտ է պահպանել հետևյալ
կանոնները.

1.Ցանկացած գործնական աշխատանք պետք է ունենա կոնկրետ նպատակ:

2.Գործնական աշխատանքի ընթացքում երեխաները պետք է կարողանան
կիրառել իրենց՝ մինչ այդ յուրացրած գիտելիքներն ու կարողությունները:

3.Յուրաքանչյուր աշակերտ պետք է իմանա կատարման ընթացքը և պետք է յուրացնի ինքնուրույն գործելու հնարքները:

4.Գործնական աշխատանքը պետք է համապատասխանի սովորողների կարողություններին:

5.Անհրաժեշտ է ապահովել տարբեր տեսակի գործնական վարժությունների համադրումը:

6.Գործնական աշխատանքի ընթացքում ստացված արդյունքները կամ եզրահանգումները պետք է կիրառվեն ուսումնական գործընթացում:

7.Գործնական աշխատանքը պետք է ապահովի սովորողների ճանաչողական տրամաբանական կարողությունների զարգացումը:

8.Գործնական աշխատանքի բովանդակությունն ու քայլաշարը պետք է հետաքրքրություն առաջացնեն:

9.Գործնական աշխատանքի բոլոր տեսակները պետք է ապահովեն ինքնուրույն ճանաչողական գործունեություն ծավալելու կարողությունը:

Կրտսեր դպրոցի շրջանավարտը պետք է կարողանա հաղորդակցվել հայերենով , ընկալել ուրիշների խոսքը , արտահայտել սեփական մտքերը, կարդալ և հասկանալ գրավոր պարզ տեքստեր: Ինքնակազմակերպվելու և ինքնուրույն գործունեություն ծավալելու , անձնական գործերը պլանավորելու և իրականացնելու պահանջը նույնպես առաջադրվում է տարրական դպրոցն ավարտած երեխային:

Միաժամանակ նա պետք է տիրապետի սովորելու հիմնական հմտություններին , դրսևորի կամք և վստահություն սեփական ուժերի հանդեպ , լինի նախաձեռնող , կարողանա աշխատել համագործակցված , հանդես գա որպես թիմի անդամ, ունենա համակարգչային տարրական գրագիտություն , ճիշտ գնահատի իր հնարավորությունները , գիտակցի և արժևորի իր ազգային ինքնությունը , հարգի և ընդունի ընտանեկան ու հասարակական կյանքի արժեքները , ձևավորի օբյեկտիվ ինքնագնահատական դրսևորի առողջ հետաքրքրասիրություն :

Գործնական աշխատանքները միշտ էլ եղել են յուրաքանչյուր դասի կարևոր բաղադրիչներից մեկը և արդյունավետության հիմնական ցուցիչը: Ուստի անհրաժեշտ է , որ դրանք լինեն նպատակային , բազմաբնույթ և բազմաբովանդակ:

Տարիներ շարունակ ուսումնական գործընթացի գլխավոր շեշտադրումը կատարվել է սովորողներին տեսական գիտելիքների մեծ պաշար հաղորդելու փաստի վրա: Մինչդեռ այժմ սովորածը գործնականում կիրառելուց զատ կարևորվում է ուսուցման գործնական եղանակը: Աշակերտները սովորում են գործելով , ինչ որ բան փորձարկելով , այսինքն ` ուսումնական գործողությունների և վարժությունների կատարման արդյունքում :

Դասը պլանավորելիս հմուտ ուսուցիչը երկու կարգի գործունեություն է նախատեսում.

1. *Ուսուցողական - հետազոտական* .այդ ընթացքում աշակերտները հնարավորություն են ստանում սեփական փորձառությամբ կառուցելու գիտելիքը:

2. *Ամփոփիչ*. երբ աշակերտները , կիրառելով իրենց սովորածը , կոնկրետ առաջադրանք են կատարում , զարգացնում իրենց կարողությունները , հմտանում գործնական աշխատանքի շնորհիվ:

Գործնական աշխատանքի առաջին տեսակն առանձին առաջադրանքների տեսքով սովորաբար կազմակերպվում է յուրաքանչյուր դասի ժամանակ , իսկ երկրորդ տեսակի կիրառումն արդյունավետ է մեծ թեմաների ամփոփման ժամանակ:

Գործնական աշխատանքի տեսակը որոշելիս ուսուցիչը պետք է հաշվի առնի մի շարք հանգամանքներ.

1. Ինչ գիտելիքներ են հարկավոր աշխատանքը կատարելու համար:

2. Ինչ նյութեր են անհրաժեշտ:

3. Ում հետ կարող է համագործակցել աշակերտը:

4. Երբ և ինչ խորհրդատվության կարիք կարող է նա ունենալ:

Գործնական աշխատանքի մասին տեղեկացվելիս նրանք պետք է հստակ պատկերացում ունենան , թե ինչ է պահանջվում իրենցից: Սա աշխատանքի կազմակերպման նախապատրաստական փուլն է , երբ աշակերտները սովորաբար ավելի շատ են խորհրդատվության կարիք ունենում: Ուստի հարկավոր է նրանց տեղեկացնել , որ գործնական աշխատանքին առնչվող հարցերով կարող են դիմել ամեն օր` դասերից հետո: Փորձառու ուսուցիչը խորհրդատվության ընթացքում ոչ թե ուղղակի և սպառիչ պատասխան է տալիս աշակերտների հարցերին , այլ ուղղորդում է նրանց , մեկնաբանում , աջակցում , երբեմն նաև նոր հարցեր հավելում ` մղելով նրանց **ինքնուրույն հետազոտական** աշխատանքի: Խորհրդատվության նպատակը աշակերտին հարցի լուծումը գտնելու գործում աջակցելն է , այլ ոչ թե նրա փոխարեն լուծումներ առաջադրելը: Այդպես վարվելով ` ուսուցիչն օգնում է իր սաներին ` **սովորել սովորել, իմացածը համակարգել և կիրառել այն կոնկրետ առաջադրանքներ կատարելիս:**

Պայմանականորեն կարելի է առանձնացնել գործնական աշխատանքի կազմակերպման երեք փուլ.

- 1.Նախապատրաստական
- 2.Աշխատանքի կատարման
- 3.Աշխատանքը ներկայացնելու

Կրտսեր դպրոցականներին մայրենիից տրվող գործնական աշխատանքները մեծ հաշվով կարելի է անվանել ստեղծագործական- հետազոտական աշխատանքներ:

Ի վերջո, հետազոտական գործունեությունն անձի ակտիվ ստեղծագործական վերաբերմունքն է շրջապատող աշխարհի նկատմամբ, որն արտահայտվում է պատրաստակամությամբ , աշխարհի ճանաչմանը նպաստող գործնական կարողություններով , զանազան , երբեմն էլ անսպասելի , ոչ կանխատեսված հետազոտական արդյունքների ստացմամբ և հետագա ճանաչողական գործընթացում դրա կիրառմամբ: Անհրաժեշտ է զարգացնել ստեղծագործելու կարողություն :Այսինքն` երեխաների հաջողությունը ստեղծագործական գործունեության ընթացքում

ապահովող որակների ձևավորումն ու զարգացումը պետք է դիտարկել որպես հատուկ մանկավարժական խնդիր:

Ուստի, ընտանիքի և դպրոցի գլխավոր խնդիրն է ժամանակին տեսնել , դիտարկել երեխայի ունակությունները և հիմք նախապատրաստել նրա ստեղծագործական ունակությունների իրագործման համար:

Երեխայի, հետազոտության նկատմամբ ներքին մղումը , պայմաններ է ստեղծում , որպեսզի երեխայի հոգեբանական զարգացումն ընթանա ինքնազարգացման միջոցով:

Հետազոտական գործունեության ընթացքում երեխան սովորում է դիտարկել , խորհել , համեմատել, պատասխանել հարցերին , կատարել եղրահանգումներ :

Հետազոտական գործունեության կազմակերպման ընթացքում երեխաները պետք է կիրառեն տարբեր մեթոդներ ու հնարներ , ճիշտ համակցեն դրանք միմյանց հետ:Մեթոդների ընտրությունը և դրանց համակց ված կիրառությունը որոշվում է երեխայի տարիքային առանձնահատկությամբ և այն կրթադաստիարակչական նպատակներով, որոնք առաջադրել է ուսուցիչը:

Կրտսեր դպրոցականների հետազոտական գործունեությունն ունի իր առանձնահատկությունները.

*այն նպատակաուղղված է այնպիսի գիտելիքների յուրացմանը , որոնք հետաքրքրում են սովորողներին և ծրագրային պահանջների շրջանակում չեն,

*օգնում է յուրացնելու այնպիսի հետազոտական կարողություններ, որոնք անհրաժեշտ են նրան ամբողջ կյանքի ընթացքում,

*զարգացնում է հաղորդակցական կարողությունները,

*ընթանում է ուսուցչի և սովորողների ստեղծագործական համագործակցությամբ:

Հետազոտական աշխատանքը սկսելուց առաջ ճիշտ կլինի առաջնորդվել հետևյալ քայլաշարով.

1.նախապատրաստական աշխատանք հարցի տեսական կողմի ուսումնասիրման նպատակով(էքսկուրսիաներ , դիտարկումներ , զրույցներ , նկարագարող նյութերի դիտում , տեղեկությունների գրառում)

2.երեխաների հետ միասին աշխատանքի նպատակի, խնդիրների ընտրություն ,

3.ուշադրության , ընկալման , հիշողության , տրամաբանական և ստեղծագործական մտածողության զարգացման նպատակով խաղային տեխնոլոգիաների կիրառում,

4.ուսումնական միջոցների և սարքավորումների ընտրություն և նախապատրաստում՝ սովորողների տարիքին , ուսումնասիրվող թեմային համապատասխան,

5.հետազոտական աշխատանք ուսումնական միջոցների , սարքավորումների օգտագործմամբ,

6.տարբեր ձևերով դիտարկումների արդյունքների ամփոփում ((դիտարկումների օրագիր , կոլաժներ , աղյուսակներ , լուսանկարներ , գծակարգեր , հեքիաթներ , պատմվածքներ) երեխաներին ինքնուրույն եզրահանգումներ կատարելուն մղելու նպատակով:

Հետազոտական գործունեության արդյունքը ոչ միայն այն գիտելիքներն են , որոնք նա ձեռք է բերում , այլև ճանաչողական գործունեություն ծավալելու միջոցները , որոնք նպաստում են անձի մտավոր զարգացմանը:

Տարրական դասարաններում համարյա բոլոր հետազոտական աշխատանքները կրում են կոլեկտիվ բնույթ. թեմատիկան որոշում է ուսուցիչը , բայց յուրաքանչյուր աշակերտ իր ավանդն է ներդնում ընդհանուր գործի մեջ:Այն սովորեցնում է երեխաներին աշխատել կոլեկտիվում , ընդհանուր հետաքրքրությունները վեր դասել սեփականից:

Արդեն 4-րդ դասարանում շատ աշակերտներ կարող են ինքնուրույն ընտրել հետազոտության թեման: Ուսուցիչը պետք է միայն ուղղորդի նրանց ճիշտ ընտրության հարցում՝ առաջարկելով մտածել հետևյալ հարցերի պատասխանների շուրջ.

*Ի՞նչն է ինձ ամենից շատ հետաքրքրում:

*Ինչո՞վ եմ ուզում զբաղվել առաջին հերթին:

*Ինչի՞ մասին կուզենայի իմանալ որքան հնարավոր է ավելին:

*Ինչո՞վ կարող եմ ես հպարտանալ :

Պարզելով այս հարցերի պատասխանները՝ երեխան կարող է ստանալ ուսուցչի խորհուրդը հետազոտական աշխատանքի թեմայի ընտրության վերաբերյալ:

Թեման կարող է լինել.

*երևակայական

*փորձարարական

*հայտնագործական

*տեսական

Վերջին ժամանակներս կրտսեր դպրոցականների ստեղծագործական մտածողության և հետազոտական կարողությունների ձևավորման ու զարգացման նպատակով հաճախակի կիրառվում է նախագծային աշխատանքը: Այս աշխատանքի էությունն այն է, որ երեխաները, իրենց հետաքրքրությունից ելնելով, ուսուցչի հետ միասին իրականացնում են նախագիծ՝ լուծելով որևէ հետազոտական խնդիր:

Հետազոտությունը ճշմարտության որոնումն է, իսկ նախագիծը՝ կոնկրետ որևէ պարզորոշ խնդրի լուծումը:

Նախագծի կամ հետազոտության խնդիրները պետք է համապատասխանեն տարիքին և գտնվեն սովորողների մերձակա զարգացման գոտում, քանի որ

հետաքրքրությունը աշխատանքի նկատմամբ և մատչելիությունը որոշում են աշխատանքի հաջողությունը:

Նախագծային գործունեությունը նպաստում է հետազոտական կուլտուրայի ձևավորմանը: Հաշվի առնելով տարրական դասարանների տարբեր առարկաների ծրագրային առանձնահատկությունները, այն հանգամանքը, որ նախագծային և հետազոտական գործունեությունները, բացի տարբերություններից, ունեն նաև շատ ընդհանրություններ, ինչպես նաև կրտսեր դպրոցականների տարիքային առանձնահատկությունները՝ տարրական դասարաններում նպատակահարմար է նախագծային և հետազոտական գործունեությունը միավորել և անցկացնել *նախագծային-հետազոտական գործունեություն:*

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Որպես ուսուցիչ՝ մեզ համար կարևոր է , որ գործնական աշխատանքի արդյունքում աշակերտների կողմից ստեղծված նյութերն ինքնանպատակ չլինեն: Այսինքն դրանք նախատեսվեն ոչ թե մեկանգամյա օգտագործման համար , այլ դառնան ուսումնական նյութ , որը հետո տարբեր առիթներով կարելի է կիրառել: Իսկ դա նշանակում է , որ պատրաստված նյութերը պետք է լինեն բովանդակալից , գեղեցիկ ձևավորված և գրագետ ու անսխալ ձևակերպված:

Փորձը ցույց է տալիս , որ աշխատանքը շահեկան է դառնում , երբ դրան մասնակցում են նաև ծնողները:

Ծնողներին մասնակից դարձնելով ամբողջ գործընթացին՝ մենք մի կողմից դրական վերաբերմունք ենք ձևավորում մեր ընդհանուր գործի նկատմամբ, մյուս կողմից՝ աշակերտների համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծում տեխնիկական աջակցություն գտնելու հարցում (ներկեր , թղթեր , պաստառներ , ցուցադրություն պատրաստել , դասասենյակը ձևավորել):

Գործնական աշխատանքն ուսումնական գործընթացի կարևոր բաղադրիչներից է , իսկ դրա արդյունավետ կազմակերպումը՝ ուսուցչի կարևորագույն խնդիրներից մեկը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1.Կ. Թորոսյան, Կ. Չիրուխյան ,Գործնական աշխատանքներ մայրենիից,<<Զանգակ-2012>>

2.Հանրակրթության պետական չափորոշիչ (04.07.2012թ.):

3.Կ. Թորոսյան, Հ. Խաչատրյան ,Վեց տարեկան դպրոցականների մեկնարկը, մեթոդական նամակ, ԿԱԻ, Երևան 2007:

4.Ջ. Գյուլամիրյան , Հ. լեզվի տարրական ուսուցման մեթոդիկա, Երևան , 2006 :

5.Ջ. Գյուլամիրյան , Խոսքի զարգացում ,<< Զանգակ-97>>, Երևան , 2004:

6.Ա.Արնատուրյան և ուրիշներ, Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների համար, Երևան, ԿԱԻ, 2004: